

Preek over Prediker 11:7- 12:8

Vergeet God niet!

Broeders en zusters, jong en oud, gemeente van onze Here Jezus,

Kent u dat foldertje over de film van uw leven?

Ik heb er ooit één in mijn bezit gehad, maar ik kon hem niet meer vinden, anders had ik hem meegenomen. Maar als ik me het goed herinner zag het er ongeveer zo uit:

Op de voorkant stond met grote letters “Zal zo de film van uw leven zijn?”

In de binnenkant van de folder staat dan eerst een plaatje van een baby'tje, met daarnaast de tekst 'te jong om aan God te denken'.

Dan een foto van een kind dat speelde met de tekst 'te speels om aan God te denken'.

Een foto van een jongen op een motor: 'te overmoedig om aan God te denken'.

Een foto van een verliefd stelletje met de tekst 'te gelukkig om aan God te denken'.

Een foto van een hardwerkende man met 'te druk om aan God te denken'.

Een foto van iemand die ligt te slapen: 'te moe om aan God te denken'.

Een foto van iemand met een bedenkelijk gezicht: 'te veel zorgen om aan God te denken.'

Een foto van een bejaard iemand: 'te oud om aan God te denken'.

Een foto van een kerkhof met de woorden: 'te laat om aan God te denken'.

Een confronterende folder, prikkelend. Er wordt je een spiegel voorgehouden. Hoe is dat met mij? Heb ik wel de tijd genomen om aan God te denken? Aan dit foldertje moest ik denken bij de voorbereiding van de preek van vandaag. “Vergeet God niet, maar gedenk je schepper in je jonge jaren” houdt Prediker zijn lezers voor.

In een vorige preek heb ik al eens nagedacht met u over dat bijbelboek Prediker. “Geniet van het leven” was het thema toen. De eerste indruk die je van Prediker kunt krijgen is die van een zwartkijker, een pessimist. Maar bij nauwkeurig lezen van Prediker ontdek je dat hij geen pessimist is, maar een realist. Hij observeert het leven maar hij relativiseert ook heel sterk. Genieten van het leven is prima, maar maak van genot niet een hoofddoel. Kijk verder dan het leven onder de zon. Het gaat erom dat je God kent. En als je Hem kent is er gewoon ontzettend veel te genieten.

In het gedeelte van vandaag treffen we dezelfde toon aan.

“(11:7-9) Het licht is zoet en het is aangenaam voor de ogen de zon te zien. Daarom, indien de mens vele jaren leeft, zo verheuge hij zich in die alle, maar hij bedenke, dat de dagen der duisternis vele zullen zijn: al wat komt, is ijdelheid. Verheug u, o jongeling, in uw jeugd, en uw hart zij vrolijk in uw jongelingsjaren; ja, volg de lust van uw hart en wat uw ogen aanschouwen, maar weet, dat God u om al deze dingen in het gericht zal doen komen.

Prediker heeft momenten gekend dat hij walgde van het leven. Zo erg dat hij in hoofdstuk 4:2 de doden gelukkiger prees dan de levenden. Verschillende keren typeerde hij het leven als ijdelheid (lucht en leegte NBV), maar nu trekt hij hier toch de conclusie dat het ‘aanschouwen van het levenslicht’ een genot is. Het is best mogelijk dat Salomo, de schrijver van Prediker, zijn oude vader David Psalm 56:14 heeft horen zingen: *‘Gij hebt mijn leven gered van de dood, zodat ik voor Gods aangezicht mag wandelen in het licht des levens’.*

David heeft geweten wat doodsgevaar is en nu hij daar aan ontsnapt is, waardeert hij z'n leven weer extra. Herkenbaar, vind u niet. Als wij op het nippertje aan een ernstig ongeluk zijn ontsnapt of we zijn weer beter geworden na een langdurig ziekbed dan kun je weer zo genieten van het leven en van je gezondheid. Ik moet eerlijk zeggen dat ik dat al heb nadat ik een poosje last van m'n rug heb gehad. Wat heerlijk als dat dan weer over is.

Het lijkt erop dat Prediker gevoelens van levensmoeheid heeft gekend. Maar nu aan het eind van z'n boek roept hij z'n jonge lezers op van het leven te genieten.

Nu kun je van Prediker de indruk krijgen dat hij aan de ene kant oproept te genieten van het leven, maar dat hij dat genot aan de andere kant weer wil temperen.

Geniet, maar bedenk dat de dagen van de duisternis ontelbaar zijn.

Geniet, maar onthoud dat God je aan zijn oordeel onderwerpt. Toch is dat niet de bedoeling. Hij wil niet het genot temperen, maar juist aansporen. Geniet toch maximaal van je jonge jaren, straks ben je oud en is het te laat. Het leven is maar kort! Wij denken dat al heel gauw dat God ons straft als we te veel hebben genoten. Maar zou het ook niet zo kunnen zijn dat God ons gaat vragen in het gericht waarom we niet meer hebben genoten van alle goede gaven die Hij ons heeft gegeven?

Vanaf hoofdstuk 12 vs. 2 gaat Prediker het leven in die sombere levensfase schilderen. En dat doet hij in prachtige beeldspraak. Hij wil de jongeren op het hart binden: Als je de toekomst goed kent, zul je het heden beter besteden!

In vs. 2 vergelijkt Prediker het leven van de ouderdom met de winter. De tijd dat de zon zich minder laat zien en daardoor staan de maan en de sterren bleker aan de hemel. De lucht blijft na een regenbui grauw van wolken.

In vs. 3 wordt gesproken over de wachters van het huis die beven.

Het huis wijst op het menselijk lichaam, de trillende wachters zijn de armen. Een ervaring van veel ouderen. Die sterke armen van vroeger beginnen zomaar te beven.

In vs. 3b gaat het over sterke mannen die zich krommen. Deze sterke mannen verwijzen naar de benen die het lichaam vroeger zo fier droegen zijn nu krom van de ouderdom.

Dan spreekt de tekst over maalsters die langzaamaan ophouden, omdat haar aantal gering geworden is. Maalsters waren slavinnen die het graan tot meel vermaalden. Deze maalsters zijn de kiezen. Men kende in die tijd geen kunstgebitten of bruggen of kronen. Veel ouderen zullen wel zo'n tandeloze mond gehad hebben.

En zij die uit de vensters zien verliezen hun glans, dat zijn de ogen. Vroeger toen hij nog jong was ontging de oudere niets, maar nu – in een wereld zonder brillen en oogoperaties – zijn er schaduwen, is de glans verdwenen.

In vs. 4 wordt dan gesproken over de deuren naar de straat die gesloten worden. Hierbij kunnen we denken aan de beide lippen die in de bijbel wel vaker de deuren van de mond worden genoemd (Ps. 141:3 NBG). Op hoge leeftijd wordt je stiller en zwijgzamer.

De molen die geen geluid meer maakt verwijst naar de mond die vroeger het voedsel krachtig en knappend vermaalde. Nu is de mond verzwakt, je hoort alleen nog maar wat gemummel uit de tandeloze mond.

Ook wordt je in je bewegingsvrijheid belemmerd. Je vreest voor de hoogte en de weg is vol verschrikkingen. Je wordt schrikachtig. Je reactievermogen wordt minder. Je bent bang om te vallen.

De amandelboom met zijn wintertooi bloeit verwijst naar het haar dat spierwit is geworden. Vroeger was het gitzwart, zoals alle jongens uit het Middenoosten.

De sprinkhaan van vroeger sleept zich nu voort over de weg.

De kapperbes helpt niet meer. Zelfs dit eetlustopwekkende middel helpt niet meer. Je hebt geen trek meer in lekker eten.

En uiteindelijk zal een mens sterven. Hij gaat naar zijn eeuwig huis en een klaagzang vervult de straat. De gouden lamp aan een zilveren koord valt kapot. Het levenslicht dooft. Of het andere beeld wat Salomo gebruikt: de waterkruik valt in stukken. Het stof keert terug tot de aarde, de adem van het leven gaat weer naar God.

Dit is je voorland jongeren. Geniet daarom van het goede leven voordat de kwade dagen aanbreken. Daar wil Prediker z'n jonge luisteraars toe aansporen.

Toch wil Prediker jongeren ook weer niet zeggen dat ze maar raak moeten leven. Hij wijst z'n lezers er wel op dat God eens verantwoording aan ons zal vragen. Met andere woorden, geniet wel van de goede dingen. Belast je hart niet met verdriet en houd je lichaam vrij van kwalen. Blijf uit de buurt van de dingen die je hart en lichaam kwaad doen. Laten we maar niet om de brei heen draaien en wat voorbeelden noemen van dingen die je hart en geest vervuilen?

Gewelddadige films of computerspellen. Er zijn computerspellen waar je punten scoort als je iemand overhoop schiet of ondersteboven rijdt. Ziekmakend.

Seksueel getinte films en clips. Onvoorstelbaar dat in onze geëmancipeerde tijd vrouwelijk schoon wordt gedegradeerd tot een lustobject. Wie zijn geest daarmee vervuilt zal later onmogelijk op een gezonde manier met zijn eigen vrouw kunnen omgaan. Want in gezond seksueel verkeer wordt gegeven en niet genomen.

Verniel je geest niet met occulte dingen. Er zijn occulte geneeswijzen, meditatietechnieken, films, muziek en spelletjes zoals glaasje draaien die je in je geestelijk leven steeds verder bij God vandaan brengen. Geef de duivel geen voet in je leven. Denk niet dat het meevalt. Dat is ook een tactiek van de duivel, de mensen laten denken dat het wel meevalt. En ouders en opvoeders: leer onderscheiden uit welke bron er geput wordt.

En hoe houdt je de kwalen weg bij je lichaam?

Bijvoorbeeld door je niet in te laten met verslavende middelen. Drugs en drank lijken wel genot te brengen, maar uiteindelijk breng je jezelf schade aan. En wie met drank op achter het stuur van z'n auto stapt brengt ook nog eens een ander in gevaar.

Maar je houdt ook kwalen bij je lichaam weg door je seksueel te bewaren voor je huwelijkspartner. Dat is geen populaire boodschap, want de maatschappij laat ons geloven dat zelfbeheersing op dit terrein dom is. Tegenwoordig willen jongeren niet als onervaren worden versleten, maar tegelijkertijd willen ze ook weer geen vrouw

die het al met Jan-en-alleman heeft gedaan. Een dubbele moraal, dat voel je wel aan.

Als iedereen een monogaam leven zou leiden dan zouden de Seksueel Overdraagbare Aandoeningen, de SOA's, de geslachtsziekten, aanzienlijk verminderen. Het is bovendien aangetoond dat een vrouw die monogaam is, nauwelijks kans heeft om bijvoorbeeld baarmoederhalskanker te krijgen en onlangs las ik de krant dat wetenschappers hadden aangetoond dat mensen die alleen uitgebreid zoenen met hun eigen partner een sterk verminderde kans op keelkanker hadden. Houd je lichaam vrij van kwalen.

Geniet van het goede maar respecteer de grenzen van Gods Woord, vergeet God niet.

Nu denken heel veel jongeren dat die grenzen van Gods Woord je beperken in je genot. Zie je wel, God wil het me lastig maken. Als je gelooft dan mogen de leuke dingen niet en de nare dingen moeten. Er is een verhaaltje wat goed weergeeft hoe we die grenzen van Gods Woord moeten zien.

Het is het verhaal van drie honden. De eerste hond die had een baasje met een riem van meter. En dan gingen ze wandelen en elke keer als die hond dan even ergens anders wou snuffelen dan trok die baas heel hard aan die riem en die hond kroop dan in elkaar en werd bang voor z'n baas. Die hond bleef constant op een halve meter van z'n baasje verwijderd, maar hij had natuurlijk geen goed leven bij z'n baas. Die baas was streng, hij gaf de hond wel te eten, maar die hond en z'n baas hadden niet veel met elkaar.

Er was een tweede hond, die hond had vroeger ook zo'n baasje. Maar die hond dacht: bij die baas wil ik niet langer horen en die hond liep weg. Die hond ging zwerven. Hij liep door de straten en hij dacht lekker vrij te zijn want hij had geen last meer van z'n baasje, maar hij vrat uit de vuilnisbakken en hij sloep onder de struiken. Hij was helemaal niet gelukkig. Hij dacht vrij te zijn, maar hij was niet vrij.

En dan is er nog een derde hond. Die derde hond had een baasje die met hem wandelde. Af en toe deed z'n baas de riem even los en dan kon de hond om z'n baas heen lopen. Maar de hond hield constant contact met z'n baas. Hij hield hem de hele tijd in de gaten. Af en toe gingen ze het bos in en dan gooide die baas een tak weg en de hond bracht hem weer terug. Soms kwam die hond onder het spelen wel eens te dicht bij de weg en dan floot die baas even of riep hem dan om de hond te waarschuwen: pas op je komt onder de auto.

Als ik u nu vraag welke hond het gelukkigst is dan weten we het wel. Die derde hond natuurlijk. En dat is ook zo.

Ik vertel dit verhaal omdat het lijkt op hoe mensen omgaan met het Woord van God. Er zijn mensen die denken dat God vooral heel streng is. Denk maar aan dat eerste baasje met die riem van een meter. Deze mensen leven dan heel nauwgezet, ze willen niets verkeerd doen. Niet uit liefde, maar uit angst!

Ik kom ook nog wel eens mensen tegen die zeggen: Ik wil geen God. Ik wil vrij zijn. Zij lijken op de zwerfhond. Ze denken dat ze vrij zijn, maar ze weten niet waarvoor ze leven en waar ze naar toe gaan. Dus doen ze maar wat ze zelf willen. En daarom zijn ze eigenlijk ook veroordeeld tot de vuilnisbak.

God heeft het bedoeld als met die derde hond. We mogen vrij rond lopen en constant contact met God onderhouden. Dat we plezier en geluk beleven in ons leven met Hem. En natuurlijk de Here God heeft grenzen gesteld: niet te dicht bij de weg, want anders kom je onder de auto! Zo heeft de Here God Zijn Woord en Zijn geboden ook bedoeld. Dat zijn de grondregels voor ons leven met Hem. Niet om ons bang te maken, maar regels om ons leven te beschermen. Die regels zijn goed. En binnen die grenzen die God stelt is vrijheid. Daar is enorm veel te genieten. En buiten de regels die God stelt kun je denken dat er veel te genieten is, maar wat is er nu te genieten als je eet uit de vuilnisbak.

En daarom lieve mensen, vandaag nog eens weer die waarschuwing van Prediker. Geniet van het leven maar vergeet daarbij God niet! Ook als je jong bent. Geniet ook dan van de goede dingen. Blijf binnen de perken die Gods Woord stelt. Want alleen daar is het leven goed. God geeft grenzen aan om jou te beschermen.

En jij kunt aan God laten zien dat je van Hem houdt. Jezus zei: Als je Mij liefhebt, houdt je dan aan Mijn geboden (Jh. 14:15).

Als je van Jezus houdt dan ervaar je Zijn geboden niet als zwaar maar als goed. Net zo min als een getrouwde man of vrouw het zwaar vindt om de verplichtingen na te komen die horen bij het getrouwde leven. Dat doe je omdat je van die ander houdt en omdat je weet dat die ander daar gelukkig van wordt. Als je van iemand houdt dan wil je het die persoon naar de zin maken.

Ik hoop dat u ook kan zeggen. Ik houd me aan Gods Woord. Ik vergeet God niet. En dat is omdat ik van Hem houd. En wat we dan ook niet moeten vergeten is dat ons houden van God een reactie is op Zijn houden van ons. Want daar begint het mee. God houdt van ons. Wij zijn Hem alles waard. Dat heeft Hij laten zien door de hoogst

mogelijke prijs te betalen, Jezus. Om bij dat beeld van die hond te blijven, God heeft ons, zwerfhonden, uit het asiel van de duivel gekocht, om ons de vrijheid terug te geven. Zodat we mogen genieten van het goede leven in relatie met Hem.

Wilt u dat alstublieft nooit vergeten!

Amen

April 2008

G.P. Hartkamp

Wapenveld